

Lasteombudsman korrarikumiste lahendamisest koolis

Avaldatud 08.03.2016 veebilehel www.lasteombudsman.ee

Alates 2014. aastast jõustunud korrakaitseaduse kohaselt ei loeta üldjuhul klassiruumi õppetunni ajal avalikuks kohaks. Seetõttu ei käsitleta klassiruumis õppetunni ajal toimunud käitumisnõuete rikkumist avaliku korra rikkumise, ehk väärteona ja olukorra lahendamisse ei saa kaasata politseid. Muudeti ka karistusseadustikus sätestatud avaliku korra rikkumise väärteokoosseisu.

See ei tähenda, et seadusandja oleks liigitanud õpetaja solvamise ühiskonnas aktsepteeritavate tegude hulka. Õpetaja, õpilase, aga laiemalt iga inimese solvamine, on endiselt mitteaktsepteeritav. Solvamine rikub solvatava õigust aule ja väärrikusele.

Kuid igale õigusrikkumisele ei pea, ega saagi koolis reageerida politsei abiga karistusõiguslike meetmetega. Seadusandja valik on, et õpilasi, kes segavad tundi või kasutavad õpetaja suhtes solvavaid väljendeid, ei karistata väärteomenetluses, vaid sellistel puhkudel saab kool rakendada kooli kodukorras ning põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses ettenähtud mõjutusvahendeid. Õpetaja ja õpilase vahelised konfliktid tuleks lahendada koolisiselt kaasates lapsevanemaid ja vajalikke tugispetsialiste.

Solvamise korral võiks soovitavaks tulemuseks olla, et õpetaja ja õpilase vaheline konflikt saab lahenduse ning tulevikus enam ei kordu. Selleks peaks õpilane mõistma, et rikkus oma teoga õpetaja õigusi ning siiralt oma tegu kahetsema ja vabandama. Sellisele tulemusele jõudmise tõenäosus on suurem kui väärteokorras trahviga karistamise asemel rakendatakse näiteks lepitamist või teisi konflikti lahendamisele suunatud samme.

Olukord on teine, kui õpetajat ähvardatakse vägivallaga, näiteks tapmise või tervisekahjustuse tekitamisega. Sellise teo eest on võimalik õpilast karistada karistusseadustiku ähvardamist käsitleva paragrahvi alusel, kaasates olukorra lahendamiseks politseid. Samuti on karistusõiguslik sekkumine võimalik juhtudel, kui õpilane ründab õpetajat füüsiliselt ja tekitab talle valu või kehalisi vigastusi. Alaealiste õigusrikkujate puhul on eelkõige oluline vaadata tulevikku ning igale õigusrikkumisele reageerimisel mõelda, kas ja kuidas aitab riigi reaktsioon uusi tegusid ennetada. Uuringud näitavad, et trahvide kasvatuslik mõju on üsna väike.

Oluline on, et noor mõistaks oma teo tagajärgi, võtaks oma teo eest vastutuse ning võimalusel hüvitaks või heastaks kahjud ohvrile.